

Posudek oponenta na diplomovou magisterskou práci

Ivany Havlíkové

Laokoón, Recepce sousoší v českém výtvarném umění (1800-2000)

První část práce je věnována mýtu o Laokóontovi a jeho vyobrazením, pak se diplomandka věnuje stavu bádání o sousoší Laokóonta, které je dochováno nejlépe ve vatikánském exempláři, ale také v několika dalších kopiích a variantách, např. v muzeu v Palermu; bylo by asi vhodné přihlédnout i k těmto dalším kopiím. V pasáži o novém datování vatikánského Laokóonta by bylo vhodné doplnit práce Bernharda Andraeho, který se vrací k datování až do 2. stol., a srovnává sousoší s Pergamským oltářem; jiní (těch je v současné době většina) ho datují obvykle okolo 100 př. Kr. Také J. Frel v posledních letech hájí helénistické datum i pro vatikánské sousoší; naopak v posledních pracích s doc. Ondřejovou jsme oba došli k obecnějšímu závěru, že jde sice o helénistické dílo v originální podobě, ale že samo sousoší ve Vatikáně je už raně císařské (viz katalogy Litomyšl – Hostinné a učebnice Řecké umění), což kupodivu hájí už Tyrš; k tomu autorka v jedné kapitole sama přihlédla..

Většina práce je věnována recepcím Laokoona od renesance až po 20. století. Hovoří o jeho objevu, a reflexi díla od doby jeho objevu, o inspiraci literární, o pořizování kopií, o Winckelmannovi a Lessingovi, o sousoší v evropském umění obecně a také o literatuře. Pak se zabývá diplomandka reflexemi a ohlasy Laokóonta v manýrismu a baroku, jeho úloze jako modelu na pražské umělecké akademii od konce 18. století a ve století devatenáctém i dvacátém, jeho roli v satíře na akademickou výuku, ve výtvarném humoru vůbec, v politické kresbě karikaturní v různých dobách s různým i shodným posláním, v mnoha různých kontextech.

Silný byl u nás ohlas na Laokóonta v podání El Greca (obraz je v Mnichově), římského Laokóonta i El Grecova v dalších oblastech českého umění, u badatelů a teoretiků. Zde ovšem chybí zejména pojetí Čadíkovo i Vackové a Frela, ke kterým mohla diplomandka snadno přihlédnout.

V pasáži o sbírkách odlitků, v nichž hrál Laokoón významnou úlohu jako model i pramen inspirace je opomenuta skoro úplně historie sbírky univerzitní, nebylo přihlédnuto k archivnímu dokumentu o sbírce Akademie výtvarných umění, který je uložen v Ústavu pro klasickou archeologii, zcela opomenuta je užitečná kniha Svobodova o reflexi antiky v české

kultuře v 19. a raném 20. století. Také chybí podrobnější o reflexi Laokoóna ve spisech Tyršových, které vyšly i souborně tiskem a podobné prameny, zejména these habilitační práce Tyršovy, jež jsou uloženy v archivu University Karlovy. Tyto práce a dokumenty by nebylo složité si opatřit a seznámení se s nimi by práci jistě vylepšilo v těch bodech a částech, které jsou těmto tématům věnovány, zejména z hlediska klasické archeologie.

Rozhodně lze přivítat autorčinu sběhlou v českém výtvarném umění 19. a 20. století v jeho mnoha různých oblastech, včetně karikatury a jiných méně vysokých jeho formách; všude dospívá ke vtípnému hodnocení výtvarných děl. Podnětné jsou také úvahy diplomandčiny o Laokóontovi v české beletrii a ve filmu, u Renčina atd.

Z uměleckohistorického hlediska jde podle všeho co znám, a nakolik jsme schopni posoudit příslušný kontext podle svých znalostí, o práci bezpochyby výbornou. Vyzvednout se sluší také jasnost formulací, schopnost diplomandky formulovat problémy i závěry a nadto čtivý a elegantní styl, kterým je práce napsána.

Po stránce klasicko-archeologické by bylo vhodné přihlídnout ještě k dalším pramenům jak českým, tak v jiných jazycích. Prospělo by to přístupu diplomandky jak k problematice sousoší samého, tak k jeho reflexi v českém umění i kultuře obecně. V těchto oblastech by prospělo, kdyby byla autorka přihlídnula k dalším pramenům, z nichž některé byly už uvedeny v posudku výše.

Bezpochyby jde však o zajímavou a kvalitní práci, která je vhodným podkladem pro obhajobu i pro získání titulu magistra.

V Praze dne 22. května 2006

Prof. Dr. Jan Bouzek, CSc